

виховання особистості в контексті гуманістичної моралі. Тому врахування багаторічного досвіду, виховання самого себе, саморозвиток, це і є шляхом для успішного розв'язання проблем морального виховання та формування свідомого морального громадянина.

Список використаних джерел

1. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С. Ф. Русової : навч. посіб. для студ. пед. спец. вузів / передм. М. Д. Ярмаченка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Чернігів : ЧДПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2000. 234 с.
2. Моральне виховання. URL: https://pidruchniki.com/14821111/pedagogika/moralne_vihovannya (дата звернення 16.04.2020)
3. Мораль та моральність: поняття та особливості. URL:<http://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/30432/> (дата звернення 16.04.2020)
4. Сухомлинський В. О. Слово вчителя в моральному вихованні. Вибр. твори : У 5-ти т. Т. 5. К. : Рад. школа, 1977. С. 321–330.
5. Формування моральних цінностей учнів у системі виховної роботи. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/33843/ (дата звернення 16.04.2020)

Олійник І. І., студентка 2 курсу філологічного факультету,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна
Науковий керівник: Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Становлення сучасної особистості у процесі реформування українського суспільства й новітніх історичних змін набуває все більшої актуальності. Разом з тим активного дослідження потребують процеси та необхідні умови самоактуалізації особистості, творчого розвитку та реалізації своїх можливостей. Така проблема породжує нові виклики та нові підходи до формування ціннісно-мотиваційної сфери підлітків. Встановлення цінностей та внутрішніх переконань є однією із ключових компетентностей особистості XXI ст. Тож вивчення ціннісних орієнтацій старшокласників є актуальним питанням, адже саме вони стають генераторами нових ідей та змін у країні.

Мета нашого дослідження: виокремити основні ціннісні орієнтири старшокласників та фактори, що впливають на їх формування.

Мотиваційно-ціннісний компонент – це складова життєвої компетентності особистості. Вона вміщує в себе такі основні категорії: духовність, ідеали, цінності, переконання, норми поведінки та діяльності, світосприйняття особистості та чуттєвість. Усі ці категорії у загальному розумінні підпадають під визначення «ціннісні орієнтації».

Система ціннісних орієнтацій підлітків формується під час засвоєння моральних норм, стереотипів, які виробило суспільство в останні десятиліття. Сформуванню в підлітків морально-ціннісне ставлення до життя входить до життєвої компетентності. Життєва компетентність – це багатофакторне та складне явище, яке потребує зусиль від сучасних педагогів та освітньої системи загалом. Формування особистості старшокласника здійснюється під час усього періоду навчання у навчальному закладі під час процесу виховання та навчання, впливом вчителів на особистість учня, впливом батьків на особистість учня, однокласників тощо. Цей процес є довготривалим, адже до його участі залучені усі види діяльності особистості. Якщо розглядати особистість підлітків та особливості їхнього розвитку, зауважимо, що найбільшого впливу вони зазнають від навколишнього середовища. Старшокласники більше схиляються до цінностей, які є важливими у колі товариства однолітків, що відбувається шляхом передачі різного роду інформації, спільного контакту, емоційного контакту, спільної діяльності.

Крім того, можна вважати, що у старшій школі стають важелем формування ціннісно-сміслових орієнтацій та спрямованості на соціальний розвиток саме підручники. Відповідно до змісту шкільного підручника такий процес можливий лише тоді, коли буде створено низку відповідних завдань та вправ, що вимагатимуть оцінного аспекту, ціннісного аналізу кожним учнем.

Аналізуючи морально-ціннісний компонент учнів старших класів, найпріоритетнішими цінностями для них є досягнення матеріального благополуччя, здобуття вищої освіти, успішна професійна діяльність, створення щасливої сім'ї, виховання дітей та спілкування з оточуючими.

До того ж, якщо порівнювати дані з дослідженнями п'ятирічної давнини, бачимо, що, «набір» найбільш значущих цінностей для юнаків і дівчат залишився колишнім, але нижчий рейтинг одержали «щасливе сімейне життя» і «виховання» [1].

Однак, можна погодитися з думкою, що «процес формування цінностей у підлітка буде залежати від багатьох факторів, зокрема і від ефективності

взаємодії в цій сфері родини та школи. Необхідно, спираючись на вже сформовані позитивні уявлення про ціннісні орієнтації, з огляду на вікові особливості учнів, шукати найбільш ефективні форми морально-культурного виховання, орієнтуючись не стільки на традиційні дидактичні способи, скільки на творчі форми групової взаємодії педагогів, учнів і батьків» [2, с. 196].

Отже, можна виокремити думку, що вчителі, учні і батьки повинні бути залучені до активного процесу формування життєвих цінностей на когнітивному, емоційному та поведінковому рівнях. Аналізуючи поведінку дітей і батьків, батьківське виховання у родині, можна сказати, що групова діяльність має позитивний вплив на уявлення школярів про систему життєвих цінностей. Більшу увагу потрібно приділяти змісту шкільних підручників, які є інструментами формування в учнів ціннісно-смыслових орієнтацій. Найпріоритетнішими цінностями для учнів старших класів, є досягнення матеріального благополуччя, здобуття вищої освіти, успішна професійна діяльність, створення щасливої сім'ї, виховання дітей та спілкування з оточуючими.

Список використаних джерел

1. Життєві цінності старшокласників. *Освіта. UA*. 05.03.2008. URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/upbring/1798/> (дата звернення 24.04.20).
2. Щербань А. Д. Ціннісні орієнтації особистості та їх класифікація. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2015. № 64. С. 194–198.

Паламарчук К. В., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ПІДВИЩЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ПРАКТИК (НА ПРИКЛАДІ ПАТ ВКФ «РОШЕН»)

Основною проблемою економічної теорії і господарської практики є аналіз співвідношення результатів і витрат, що в загальному розумінні називаємо ефективністю. Під працездатністю розуміють здатність людини виконувати роботу протягом певного часу при збереженні кількісних та якісних показників. Високій працездатності сприяє раціональний режим праці та відпочинку [1].

Фізіологічні та психологічні основи праці досліджували автори посібника «Психофізіологія праці» В. Г. Ткачук і В. Є. Хапко. Згідно із цим дослідженнями,